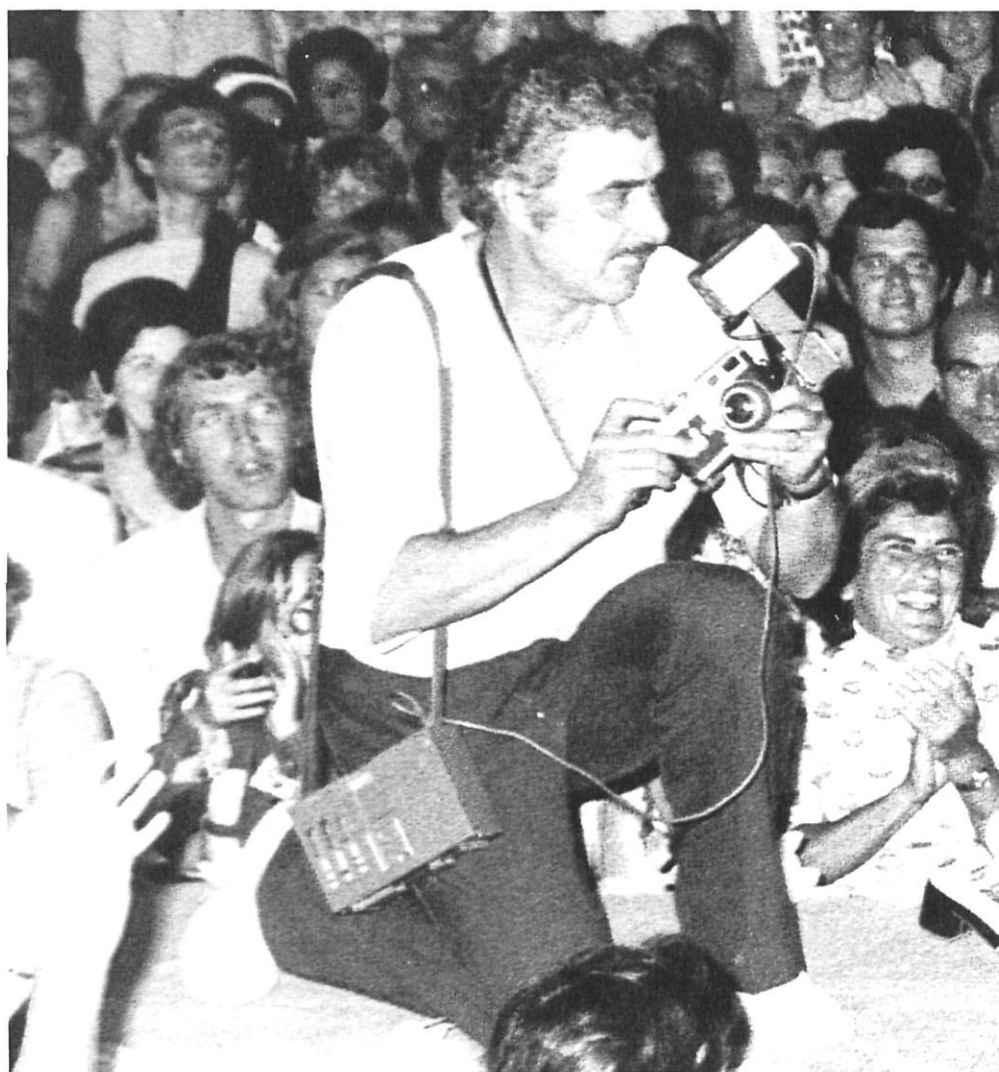

Josep
Carreras

Josep Carreras: 50 anys de Begur en imatges

Lluís Costa

La riquesa del patrimoni en imatges és un tema, avui per avui, encara excessivament infravalorat, circumstància que ens obliga, constantment, a requerir que s'extremïn les polítiques de protecció i preservació d'aquest patrimoni.

És lícit emprar el concepte de *descobrim*ent per definir la nostra recent i intensa presa de contacte amb la totalitat del fons fotogràfic de Josep Carreras. Malgrat que, a Begur, tothom coneix la trajectòria i passió de Josep Carreras per la fotografia, la majoria ignora la veritable magnitud i transcendència del seu fons, constituït per milers d'imatges i creat al llarg de gairebé 50 anys.

D'un temps, d'un país

El context històric va determinar poderosament l'evolució professional de Josep Carreras, atès que va iniciar i desenvolupar, en gran mesura, la seva tasca fotogràfica en una època dominada per les restriccions econòmiques i polítiques.

Josep Carreras i Riera va néixer a Begur l'any 1920, en el si d'una família obrera, dedicada a la indústria surotapera. De molt jove, l'any 1935, començà a treballar en una pastisseria de la ciutat de Girona. Les penúries provocades per la guerra civil van obligar-lo a tornar a Girona. Fou mobilitzat, i entrà a treballar a la Cooperativa de Consum *La Económica Bagurense*, però la seva

inquietud li potenciava un inconformisme laboral que el portà a cercar noves experiències.

Josep Carreras ha explicat, sovint, la seva admiració per Valentí Fargnoli, admiració despertada gràcies a la permanent exposició de postals de Fargnoli, que el seu representant a Begur, Francesc Deulofeu, tenia a la seva sastreria, al carrer Pi i Ralló. Eren els primers anys 40. A més de les de Fargnoli, predominaven les imatges de Begur d'altres fotògrafs, com Puignau i Granés, de Palafrugell, per bé que aquests tenien la clientela en exclusiva. És per aquesta causa que l'estanquera de Begur –la Ramona, tia de Josep Carreras–, tenia moltes dificultats per poder vendre postals de Begur, fins al punt de proposar al seu nebot que fes fotografies de diferents paratges del poble, amb l'ànim de comercialitzar-les. El mateix fotògraf Puignau va proporcionar a Carreras una màquina de fotografiar i li va oferir un assessorament bàsic. Es tractava de la primera incursió de Carreras en el món de la fotografia, i s'encetava una història que havia de durar mig segle.

La gran voluntat que tenia Carreras per aprendre féu que constantment adoptés una actitud oberta i autodidacta: llegia revistes especialitzades, observava, experimentava..., però els resultats eren, encara, molt discrets, de manera que, com ell mateix afirma: «quan veia coses molt ben fetes d'altres, i que a mi no em sortien com jo volia, m'emprenyava amb mi mateix i arribava a plorar».

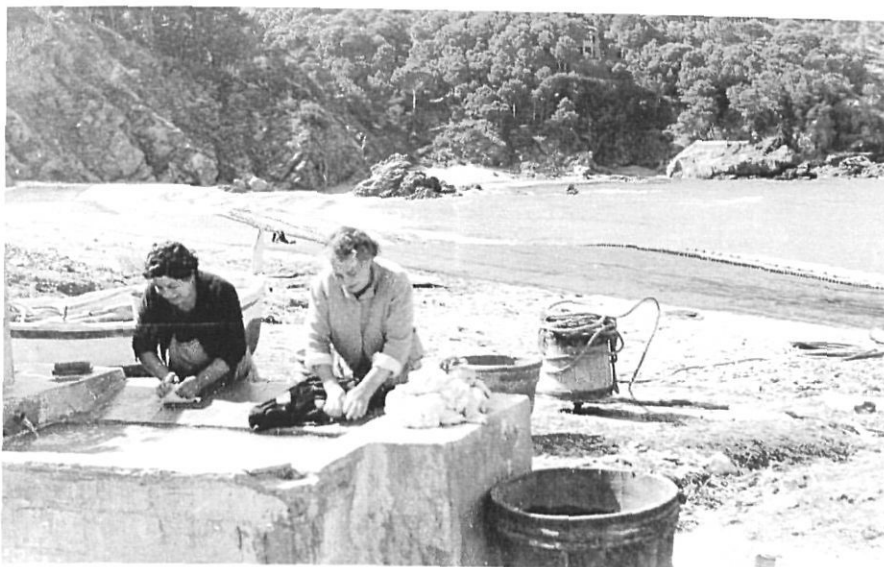
L'arribada del turisme al final dels anys 50 i el començament del 60 dilatà enormement el camp professional de Josep Carreras, la feina fotogràfica s'incrementava incessantment, sobretot a l'estiu, i, cada cop era més difícil compaginar l'ocupació a la Cooperativa amb la tasca professional de fotògraf. Carreras abandonà la Cooperativa i, amb uns horaris més favorables, començà a treballar en una farmàcia. Amb tot, el context polític i econòmic de l'Estat era poc propici per al desenvolupament professional d'un fotògraf: les restriccions imposades per la política autàrquica del franquisme constrenyia la llibertat de compra de material fotogràfic a l'estranger –lògicament molt més modern i avançat que l'espanyol– i obligava a consumir productes estatals.

Acte d'homenatge a les víctimes de la guerra civil al cementiri de Begur, 1950.

Noies de Begur davant la Cooperativa, 1956 o 1957.

Dones rentant al desaparegut safareig de Sa Riera, 1957.

L'any 1959 es produí un esdeveniment de gran transcendència per al futur de Carreras. Tot començà quan els tècnics de la companyia cinematogràfica Columbia Films buscaren, a la Costa Brava, paratges rústics per rodar alguns exteriors d'una pel·lícula. Unes postals de Begur realitzades per Josep Carreras foren el primer indici que portà uns responsables de la companyia a visitar Carreras. La proposta fou clara: necessitaven un bon coneixedor de l'indret, i a més que fos capaç de fer-los un reportatge gràfic. Josep Carreras era la persona indicada. La pel·lícula era certament important: *De repente, el último verano*, protagonitzada per Elisabeth Taylor, Katherine Hepburn i Montgomery Clift, sota la direcció de Joseph L. Mankiewicz. De fet, però, a Begur només van venir Liz Taylor i el director Mankiewicz, la resta d'estrelles foren substituïdes per dobles. Però Déu n'hi do l'enrenou que va originar la Taylor a Begur. Per rodar a l'Estat espanyol, el *Sindicato* franquista obligava els productors estrangers a contractar tècnics espanyols en igual nombre que els estrangers que treballaven al film. Fou així com Josep Carreras fou escollit responsable segon de la foto fixa.

La certa normalització del país, assolida als anys 50 amb la progressiva superació de l'aïllament internacional que patia l'Estat espanyol, va afavorir el progrés econòmic del país, a redós de l'activitat comercial. La construcció de l'Hotel Cap Sa Sal representa una mostra clara del nou context. El mes de febrer de 1964, i com a conseqüència de l'embranchida turística, arriba a l'Ajuntament de Begur la proposta del *Ministerio* de crear un parador nacional de turisme a Aiguablava. Dos anys més tard s'inaugurava el parador. A partir dels anys 60 s'enceta una frenètica desfilada per Begur de personatges del món polític i artístic, atrets per la creixent popularitat de l'indret. L'atracció que suscitava Begur en el món artístic es féu palesa, tanmateix, quan s'hi instal·là la ballarina Carmen Amaya. Josep Carreras ha deixat constància d'aquestes visites i estades per a la història, i en el cas de l'enterrament de Carmen Amaya, les imatges recollides per Carreras donaren la volta a mig món.

Liz Taylor al carrer de sant Ramon. La senyora asseguda és la Irene Reig, 1959.

Carmen Amaya fent el kick off, 1962.

Carmen Amaya morta al llit del Mas Pinc de Begur, 20 de novembre de 1963.

El reconeixement d'una obra

El propassat dia 3 de juny el poble de Begur va retre un multitudinari homenatge a Josep Carreras amb motiu del seu 75è aniversari. En el context de l'homenatge es presentà el llibre *Es Pedrís Llarg de Begur*, que conté el recull de tots els articles publicats per Josep Carreras al llarg del temps, des de la primitiva revista de Begur *Tu y yo* a l'actual *Es Pedrís Llarg*, i també a d'altres revistes, i textos presentats en concursos literaris.

És així com ens trobem davant d'un personatge on conflueixen dos importants vessants, que en definitiva constitueixen una sola unitat: l'escriptor i el fotògraf. Carreras és, sens dubte, el notari i el testimoni del poble de Begur de les darreres cinc dècades. I són molt escadussers els pobles que poden vanagloriar-se d'haver tingut un notari que hagi deixat escrita, i sobretot gràfica, la història quotidiana del seu poble.

Una exposició de fotografies de Josep Carreras, exhibida al Centre Cultural Escoles Velles de Begur, fou un dels eixos centrals de l'homenatge. Quant al muntatge de l'esmentada exposició, cal dir que no fou gens fàcil, atès que, com hem dit, l'obra de Josep Carreras està constituïda per milers de negatius. Com és lògic, va resultar absolutament necessari fer una selecció. Seleccionar vol dir, també, excloure. L'exposició estava formada per unes 120 fotografies. És per això que haguérem de fer un dur, i a voltes cruel i desagradable, treball de selecció. Un cop feta la tria, les fotografies s'agruparen seguint un criteri temàtic, que quedà definitivament constituït de la manera següent: costums i tradicions, el futbol, personatges populars, el poble canvia de cara, els primers records, cinema i art, la vida cara al mar, el Begur oficial i turisme i espectacle.

El material exhibit, i també un parell de centenars de fotografies més, ja forma part del fons de l'Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament de Begur. El projecte, a mig termini, és incorporar la totalitat del fons Carreras a l'esmentat Arxiu d'Imatges.

Lluís Costa és arxiver municipal de Begur.

L'actor cinematogràfic nord-americà Rock Hudson de còpies a Begur, 1966.

Enterrament del Dr. Arruga, 19 de maig de 1972.

El president Suárez a Cap Sa Sal, 1977.

El músic Xavier Cugat, molt ben acompanyat, prenent el sol a la costa de Begur, 1965.

Benedicció de campanes pel bisbe Jubany, 1964.

Na Carmeta, cuidava de la neteja dels carrers de Begur als anys 50.

Don Juan de Borbón i la seva família de visita a l'hotel Cap Sa Sal, 1973.

Carmen Polo de Franco d'estada a Cap Sa Sal acompanyada dels senyors Andreu i els directius de l'hotel, 1966.